

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра слов'янської філології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з
науково-педагогічної роботи

_____ Олександр ГОЛОВКО

«_____» _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика викладання російської мови

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 03 «Гуманітарні науки»

спеціальність _____ 035

«Філологія» _____

освітня програма Мова і література (російська)

спеціалізація 035.034 «Слов'янські мови та літератури (переклад включно)»

перша –

російська _____

вид _____ дисципліни

обов'язкова _____

факультет філологічний _____

2022 / 2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою філологічного факультету

«24» червня 2022 року, протокол № 13

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Фільчук Тетяна Федорівна, кандидат філологічних наук, доцент ЗВО.

Програму схвалено на засіданні кафедри слов'янської філології

Протокол від «23» червня 2022 року № 1

Завідувач кафедри Людмила ПЕДЧЕНКО

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньої (професійної) програми (керівником проектної групи) «Мова і література (російська)»

Гарант освітньої (професійної) програми
(керівник проектної групи) Людмила ПЕДЧЕНКО

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією філологічного факультету

Протокол від «24» червня 2022 року № 7

Голова науково-методичної комісії Свгенія ЧЕКАРЕВА

(підпис)

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни **«Методика викладання російської мови»** складена відповідно до
освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності **035 «Філологія»**
спеціалізації **035.034 «Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – російська»**

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни **«Методика викладання російської мови»** полягає у підготовці фахівців (в тому числі іноземних), здатних розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі лінгвістики і педагогіки, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, а саме у ознайомленні студентів з основними принципами, методами, засобами і прийомами викладання російської мови в загальноосвітніх навчальних закладах; у формуванні загальних і фахових компетентностей.

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Фахові компетентності

ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

ФК 11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

ФК 12. Здатність до організації ділової комунікації.

ФК 13. Здатність володіти сучасними методами викладання в середній школі.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни **«Методика викладання російської мови»** є:

- визначити цілі, принципи та методи навчання;
- познайомити студентів із засобами навчання російській мові;
- познайомити студентів з формами організації навчальної роботи з російської мови;
- навчити плануванню роботи на уроках російської мови;
- ознайомити студентів з навчальними програмами і підручниками;
- виявити критерії оптимальності навчального процесу;
- визначити психофізіологічні закономірності сприйняття і засвоєння інформації учнями;
- ознайомити з принципами навчання фонетики, графіки, лексикології, морфеміки, словотвору, морфології і синтаксису, розвитку зв'язного мовлення учнів;
- закріпити набуті знання на практиці;
- підготувати студентів до педагогічної практики в загальноосвітніх середніх закладах;
- ознайомити їх з новітніми технологіями навчання і передовим досвідом учителів-словесників;
- надати допомогу студентам у формуванні у них професійних умінь і навичок.

1.3. Кількість кредитів: денна форма навчання – 4 кредити; заочна форма навчання – 4 кредити.

1.4. Загальна кількість годин: денна форма навчання – 120 годин; заочна форма навчання – 120 годин.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	4-й
Семестр	
7-й	7-й
Лекції	
16 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	8 год.
Лабораторні заняття	
0 год.	0 год.
Самостійна робота	
72 год.	104 год.
Індивідуальні завдання	
0 год.	

У разі викладання дисципліни у малочисельній групі кількість годин, відведених на лекції, практичні, семінарські та лабораторні заняття скорочується до 70% від вказаних у таблиці 1.5., а кількість годин самостійної роботи відповідно збільшується.

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких програмних результатів навчання:

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мов і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 14. Використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Загальні питання методики викладання російської мови

Тема 1. Методика викладання російської мови як педагогічна наука. Російська мова як навчальний предмет в сучасній школі. Основні питання теорії навчання російській мові (лінгводидактики)

Поняття про методику російської мови як педагогічну науку. Її предмет і задачі. Зв'язок методики російської мови з іншими науками і сучасні підходи в лінгвометодиці.

Основні положення концепції «Нової української школи»: педагогіка партнерства, готовність до інновацій, нові стандарти й результати навчання, автономія школи і вчителя, фінансування освіти та інші.

Новий державний стандарт базової середньої освіти (2020 р.) як основа для розроблення типових освітніх програм, а також інших освітніх програм згідно з вимогами, передбаченими статтею 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту».

Цілі, зміст навчання і структура шкільного курсу «Російська мова». Діючі програми з російської мови для загальноосвітньої школи (у зіставленні із програмами з української мови).

Типи навчання і їх особливості: догматичний, пояснювально-ілюстративний; проблемний; програмований та інші.

Підходи до навчання російської мови в середній школі (особистісно орієнтований, діяльнісний, компетентнісний).

Тема 2. Принципи методики російської мови. Методи навчання російській мові

Загальнодидактичні принципи, на основі яких будується навчання російській мові: принципи науковості, систематичності і послідовності в навчанні, наступності, перспективності, доступності, свідомості, активності, наочності, зв'язку теорії з практикою, індивідуального підходу до учнів.

Лінгводидактичні принципи: екстралінгвальний, історичний, принцип взаємозв'язку різних розділів курсу російської мови, комунікативний, функціональний, нормативно-стилістичний та ін.

Класифікація методів на основі

а) джерела знань: словесні, аналіз мови, наочні, практичні; методи практичного вивчення мови, теоретичного вивчення мови, теоретико-практичного вивчення мови (Л. П. Федоренко);

б) способу організації спільної діяльності вчителя та учнів: бесіда, пояснення, самостійна робота;

в) особливостей пізнавальної діяльності учнів: пояснювально-ілюстративний (репродуктивний); проблемний виклад, частково-пошуковий, або евристичний, дослідницький. (І. Лернер, М. Скаткін). «Активні» і «інтерактивні» методи навчання на уроках російської мови.

Новітні методи навчання в Новій українській школі.

Тема 3. Засоби навчання російській мові. Організація навчального процесу в школі

Основні засоби навчання – шкільні підручники. Посібники, що доповнюють підручник. Словники та довідники. Неосновні засоби навчання: засоби зорової наочності, технічні засоби навчання. Навчальні плани: календарний, тематичний, план уроку. Календарно-тематичний план як засіб різноманітності системи навчання. Структура навчальних планів, їх значення у забезпеченні системності освіти. Підготовка календарно-тематичних і поурочних планів.

Тема 4. Сучасний урок як основна форма навчання

Типи уроків з російської мови. Структура уроку. Навчальна, виховна і розвиваюча функції уроку. Критерії ефективності сучасного уроку російської мови і шляхи її підвищення. Нетрадиційні уроки: урок-диспут, урок-дидактична гра, урок-залік, урок-лекція і ін. Підготовка і проведення уроків. Обговорення і оцінювання уроків. Аналіз уроку.

Розділ 2. Вивчення окремих розділів і аспектів шкільного курсу російської мови

Тема 5. Методика вивчення фонетики, графіки та орфоєпії. Методика вивчення словотвору

Фонетика і графіка в шкільному курсі російської мови. Орфоєпія в шкільному курсі російської мови. Відбір лінгвістичних відомостей по морфеміці та словотвору в шкільному курсі російської мови. Вивчення словотворчих понять в школі. Методи навчання словотвору.

Тема 6. Методика вивчення лексики і фразеології. Методика вивчення граматики

Теоретичні основи вивчення лексики і фразеології. Зміст роботи по вивченню лексики і фразеології. Методи вивчення нових слів. Словники на уроках російської мови.

Цілі вивчення морфології в школі (аналіз програми). Зміст і етапи вивчення морфології. Відбір лінгвістичних відомостей по синтаксису в шкільному курсі російської мови.

Тема 7. Формування орфографічної і пунктуаційної грамотності учнів

Орфографія в шкільному курсі російської мови. Теорія і практика навчання орфографії. Принципи російської орфографії і зв'язок методики орфографії з ними. Властивості російського правопису і закономірності його засвоєння. Методичні принципи навчання правопису. Методи навчання правопису. Теоретичні основи навчання пунктуації. Система роботи з удосконалення пунктуаційних навичок.

Тема 8. Розвиток мовленнєвої діяльності школярів. Діагностика рівня навчання російській мові і мовленню

Теорія мовленнєвої діяльності. Екстралінгвістичні фактори мовлення. Оволодіння нормами літературної мови. Навчання різним видам мовленнєвої діяльності: навчання слуханню, читанню, усного та писемного мовлення (зв'язне мовлення).

Контроль за засвоєнням знань і формуванням умінь з російської мови та їх оцінка. Діагностика мовленнєвого розвитку учнів.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с. р		л	п	ла б	ін д	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Загальні питання методики викладання російської мови												
Тема 1. Методика російської мови як педагогічна наука. Російська мова як навчальний предмет в сучасній школі. Основні питання теорії навчання російській мові	15	2	4			9	12					12
Тема 2. Принципи методики	15	2	4			9	14		2			12

російської мови. Методи навчання російській мові												
Тема 3. Засоби навчання російській мові. Організація навчального процесу в школі	15	2	4			9	15	2				13
Тема 4. Сучасний урок як основна форма навчання	15	2	4			9	17	2	2			13
Разом за розділом 1	60	8	16			36	58	4	4			50
Розділ 2. Вивчення окремих розділів і аспектів шкільного курсу російської мови												
Тема 5. Методика вивчення фонетики, графіки та орфоєпії. Методика вивчення словотвору	15	2	4			9	14	1				13
Тема 6. Методика вивчення лексики і фразеології. Методика вивчення граматики	15	2	4			9	17	2	2			13
Тема 7. Формування орфографічної і пунктуаційної грамотності учнів	15	2	4			9	14					14
Тема 8. Розвиток мовленнєвої діяльності школярів.	15	2	4			9	17	1	2			14

Діагностика рівня навчання російській мові і мовленню												
Разом за розділом 2	60	8	1 6			36	62	4	4			54
Усього годин	120	1 6	3 2			72	120	8	8			10 4

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ден на	заоч на
1	Загальна характеристика методики викладання російської мови. Російська мова як навчальний предмет в сучасній школі.	4	
2	Загальнодидактичні та лінгводидактичні принципи навчання. Методична система навчання російській мові	4	2
3	Основні і неосновні засоби навчання. Календарне, тематичне, поурочне планування	4	
4	Типи уроків з російської мови. Структура уроку. Навчальна, виховна і розвиваюча функції уроку. Критерії ефективності сучасного уроку російської мови	4	2
5	Фонетика і графіка в шкільному курсі російської мови. Методи вивчення будови слова і словотвору	4	
6	Теоретичні основи вивчення лексики і фразеології. Зміст роботи по вивченню лексики і фразеології. Зміст і етапи вивчення морфології та синтаксису.	4	2
7	Теорія і практика навчання орфографії. Методичні принципи навчання правопису. Теоретичні основи навчання пунктуації.	4	
8	Навчання різним видам мовленнєвої діяльності: навчання слуханню, читанню, усного та писемного мовлення (зв'язне мовлення).	4	2
	Разом	32	8

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денн а	заоч на
1	Види самостійної роботи: підготовка до аудиторних занять, пошуково-аналітична робота. Поняття про методику російської мови як педагогічну науку, її предмет і задачі. Зв'язок методики російської мови з іншими науками і сучасні підходи в лінгвометодиці. Методична спадщина: складання хронологічного нариса з історії методики викладання російської мови. Типи навчання і їх особливості. Знайомство з	9	12

	діючими програмами з російської мови для загальноосвітньої школи		
2	Види самостійної роботи: підготовка до аудиторних занять, пошуково-аналітична робота. Загальнодидактичні та лінгводидактичні принципи, на основі яких будується навчання російській мові. Різні класифікація методів навчання.	9	12
3	Види самостійної роботи: підготовка до аудиторних занять, пошуково-аналітична робота. Наочні посібники, технічні засоби навчання. Використання комп'ютерних програм в шкільному курсі російської мови. Знайомство з календарним, тематичним, поурочним планами	9	13
4	Види самостійної роботи: підготовка до аудиторних занять, пошуково-аналітична робота. Типи уроків з російської мови. Структура уроку. Нетрадиційні уроки: урок-диспут, урок-дидактична гра, урок-залік, урок-лекція і ін. Навчальна, виховна і розвиваюча функції уроку. Критерії ефективності сучасного уроку російської мови і шляхи її підвищення. Аналіз уроку російської мови.	9	13
5	Види самостійної роботи: підготовка до аудиторних занять, пошуково-аналітична робота. Методика вивчення фонетики, лексики, фразеології, будови слова та словотвору. Методика граматики: використання питань при вивченні граматики; взаємозв'язок морфології та синтаксису. Оволодіння нормами літературної мови.	18	26
3	Види самостійної роботи: пошуково-аналітична робота. Збір та обробка матеріалу для написання реферату	5	7
4	Види самостійної роботи: пошуково-аналітична робота. Збір та обробка матеріалу для написання доповіді	5	7
5	Види самостійної роботи: пошуково-аналітична робота. Збір та обробка матеріалу для написання конспекту уроку	4	7
6	Види самостійної роботи: пошуково-аналітична робота. Збір та обробка матеріалу для написання дидактичних матеріалів	4	7
	Разом	72	104

6. Індивідуальна робота

Не передбачена робочим навчальним планом.

7. Методи навчання

При викладанні курсу на основі різних засад використовуються такі методи навчання, як словесні, наочні, практичні; підготовка до вивчення нового матеріалу, вивчення нового матеріалу, закріплення, контроль і оцінка; пояснення лектора, самостійна робота; дедуктивно-індуктивні, традиційні (порівняння і аналогія), аналітичні та синтетичні методи; стимулювання; пояснювально-ілюстративні, проблемного викладу, частково-пошукові, інтерактивні.

8. Методи контролю

Рейтингова система оцінки успішності студентів складається з поточного (бліцопитування, оцінювання практичних робіт, завдань для самостійної роботи), проміжного (контрольна робота, передбачена навчальним планом), підсумкового (залік) контролю.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота								Разо м	Залік	Сума	
Розділ 1				Розділ 2				Контрольна робота, передбачен а навчальним планом	60	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	30			
15				15							

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Проміжний контроль (контрольна робота, передбачена навчальним планом)

Оцінка	Бали	Визначення
відмінно	25–30	виставляється студентам, які показали різнобічні системні знання програмового матеріалу, вміння бездоганно виконувати завдання.
добре	19–24	заслужують студенти, які показали повні знання програмного матеріалу, успішно виконали завдання, але зробили кілька негрубих помилок, а також допустили декілька неточностей.
задовільно	13–18	виставляється студентам, які показали знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої роботи за обраною професією, виконали завдання, передбачені навчальною програмою дисципліни.
не задовільно	0–12	отримують студенти, які показали прогалини в знаннях основного навчально-програмного матеріалу, зробили принципові помилки в ході виконання завдань або не виконали його.

Підсумковий контроль (залік)

Оцінка, бали	Бали	Визначення
--------------	------	------------

Зараховано	33–40	Робота відзначається повнотою і вичерпністю. Студент вільно орієнтується в концептуальному просторі курсу, володіє знаннями про основні питання теорії навчання російській мові, цілі, зміст навчання і структуру шкільного курсу «Російська мова», діючі програми з російської мови для загальноосвітньої школи, типи, методи і засоби навчання; знає і використовує методики вивчення фонетики, графіки та орфоепії, лексики, фразеології, граматики, теорію і практику навчання орфографії, розвитку мовленнєвої діяльності; самостійно аналізує методичні, мовні факти і факти науки, демонструючи професійний рівень мовної компетенції. Імплементацию теоретичних знань до практики доведено до автоматизму.
	25–32	Вище середнього рівня з кількома негрубими помилками. Студент володіє теоретичними знаннями, проте практичне їх застосування не є таким, що доведено до автоматизму. Загалом правильна робота з невеликою кількістю помилок. Студент має деякі прогалини в теоретичних знаннях, що не стосуються фундаментальних положень.
	17–24	Непогано, але зі значною кількістю недоліків. Істотні лакуни в теоретичних знаннях, навички практичної роботи не виходять за межі застосування лише основних теоретичних положень на практиці, є виключно репродуктивними. Виконання задовольняє мінімальні критерії. Мають місце грубі помилки у практичних завданнях.
не зараховано	0–16	Потрібно додатково працювати перед тим, як отримати позитивну оцінку. Теоретичні знання відсутні, студент спроможний виконувати практичні завдання лише на елементарному рівні.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70–89	
50–69	
1–49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Державний стандарт базової середньої освіти. 2020. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>
2. Модельна навчальна програма «Російська мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Самонова О. І., Крюченкова О. Ю.). 2021. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoyi-ukrayinskoyi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku>
3. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. Київ, 2016
4. Російська мова (початок вивчення з 1 класу). 6–9 класи. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. 2022. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>
5. Російська мова (початок вивчення з 5 класу). 6–9 класи. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. 2022. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>

Допоміжна

1. Буйницька О. Інформаційні технології та технічні засоби навчання. Київ, 2019.
2. Гайченко О. В. Організація
3. Давидюк Л. Проблема інтегрованого навчання мов у лінгводидактичній спадщині Н. Пашківської. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/728203/1/.pdf>
4. Кравцова Л. О., Манойло І. С. Методичні засади викладання російської мови. *Наукові записки кафедри педагогіки*. Вип. XXVI. Харків, 2011. С. 71–77.
5. Крамаренко С.Г. Інтерактивні техніки навчання як засіб розвитку творчого потенціалу учнів // Відкритий урок. 2002. №5–6. С.7–10.
6. Курінчук Л. «Мозкова атака» // Шкільний світ. 2002. № 15. С. 3.
7. Пентиліук М.І. Професійна підготовка студентів-філологів. Засвоєння лінгводидактичної термінології // Дивослово. 2005. – №11. С. 21–24.
8. Пентиліук М.І., Окуневич Т.Г. Урок української мови: технологічний аспект. Харків: Основа, 2007. 176 с.
9. Принципи і типи навчання. URL: <http://studentam.net.ua/content/view/3617/97/>

Словники

1. Словник базових термінів і понять з методики російської мови та літератури / авт.-сост.: Маторіна Н. М., Рубан А. А. Слов'янськ, 2014. 159 с. URL: <https://ddpu.edu.ua/images/stories/news/2016/NMR/posibniki/GSF/13.pdf>

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Шкільні підручники з російської мови онлайн. <https://pidruchnyk.com.ua/>
2. <https://sites.google.com/site/russlovesnost56/plany-konspekty>
3. Пошукові системи (напр., google.ua)